

Een nieuw protocol voor “dubieuze” laboratorium aanvragen of aanvragers

*Klinisch chemisch en hematologisch laboratorium, Zuwe Hofpoort Ziekenhuis
Woerden en Groene Hart Ziekenhuis Gouda*

Namens de vakgroep klinische chemie,
Jeffrey Keuren en Jacques Hens

In zijn zoektocht om beter te worden kan de patiënt naast de reguliere geneeskunde ook gebruik maken van alternatieve geneeskunde. Op onze bloedafnamepoli's en op prikposten worden wij regelmatig geconfronteerd met verzoeken om laboratoriumtesten uit te voeren die (mogelijk) niet passen binnen de reguliere geneeskunde.

Verder zien we dat bloedonderzoek op verzoek van “gezonde” personen steeds meer toeneemt, omdat mensen willen weten hoe het met hun gezondheid gesteld is. Dit onderzoek wordt onder andere aangeboden via internet, waarbij tussenkomst van een huisarts niet nodig is. Met regelmaat melden zich mensen bij onze bloedafnameservice met het verzoek om hen hiervoor te prikken en het bloed mee te geven. Minister Schippers van Volksgezondheid juicht dit preventief medisch onderzoek toe, mits de **kwaliteit deugt** en de **kosten beperkt** blijven.

Het komt dus regelmatig voor dat mensen zich melden bij onze bloedafnamepoli met een aanvraagformulier voor laboratoriumonderzoek waarbij het op voorhand niet duidelijk is of:

- De aanvrager een BIG geregistreerde arts is
- De aangevraagde testen binnen de reguliere (*evidence based*) geneeskunde vallen
- De aangevraagde testen vergoed worden door de zorgverzekeraar
- De aangevraagde testen uitgevoerd worden door RvA gecertificeerde laboratoria
- Er sprake is van effectieve/gerichte (preventieve) diagnostiek

Dit is een actueel thema waar ook in de media aandacht aan wordt geschonken. Twee recente voorbeelden hiervan betreffen krantenartikelen in de Volkskrant van 17-04-2014 “*Miljoenenfraude in het kwaklab*” en 16-01-2016 “*Ziekenhuizen werken mee aan dubieuze bloedtests*”. Het eerste artikel gaat over een niet gecertificeerd laboratorium, waarbij aanvragen werden gedaan door onder andere alternatieve genezers. Dit onderwerp haalde de krant omdat er bij het declareren van de onderzoeken mogelijk gefraudeerd is door het betreffende laboratorium. Het tweede artikel gaat over het afnemen van bloed bij klanten ten behoeve van een commercieel bedrijf dat laboratoriumdiagnostiek aanbiedt zonder tussenkomst van een aanvragend arts. Hier worden onder andere vraagtekens gezet bij het nut van de aangevraagde diagnostiek (*effectieve preventieve diagnostiek?*) en de pre-analytische condities van het afgenomen materiaal.

Als vakgroep klinische chemie hebben wij nagedacht over hoe wij om willen gaan met “dubieuze” laboratorium aanvragen of aanvragers. Daarnaast onderschrijven wij de multidisciplinaire richtlijn Preventief Medisch Onderzoek van de KNMG. Dit houdt onder andere in dat effectieve preventie toegankelijk moet zijn voor elke burger, maar niet-effectieve preventie moet worden voorkomen.

Daarom hebben wij sinds september 2014 een **nieuw** protocol ingevoerd, dat is bedoeld om voorafgaande aan de bloedafname en laboratoriumanalyse wederzijdse instemming tussen patiënt en laboratorium kenbaar te maken met betrekking tot de afhandeling van het diagnostisch traject. Dit protocol gaat in werking indien de aanvraag niet past binnen het reguliere diagnostische traject. In het reguliere traject wordt bloedafname en laboratoriumdiagnostiek uitgevoerd ten behoeve van medische specialisten, huisartsen of verloskundigen waarmee ons ziekenhuis een zorgketen samenwerkingsverband onderhoudt. Indien een van onze bloedafnamemedewerkers te maken krijgt met een laboratoriaanvraag waarbij niet voldaan wordt aan de bovenstaande criteria, dan maken zij gebruik van het nieuwe protocol. Hierbij krijgt de betreffende persoon van onze medewerker een keuzeformulier, waarbij een drietal keuzes kan worden gemaakt.

Optie 1 is direct bloed afnemen. Er kan eenmalig, direct bloed worden afgenomen. Uitsluitend de reguliere bloedtesten die vallen binnen de NHG-standaarden bieden wij aan om uit te voeren. De kosten van het bloedonderzoek worden rechtstreeks gefactureerd aan de patiënt. Deze kan eventueel in overleg met zijn zorgverzekeraar beoordelen of de kosten declarabel zijn. De uitslag wordt indien gewenst naar het huisadres verstuurd en er gaat ook altijd een kopie van de uitslag naar de eigen huisarts.

Optie 2: de verwijzing laten beoordelen door de klinisch chemicus. De klinisch chemicus onderzoekt of de aanvraag regulier in behandeling kan worden genomen. Indien de uitkomst positief is, kan de persoon op een later moment terug komen om het bloed af te laten nemen.

Optie 3: afzien van bloedafname bij ons laboratorium

De keuzes op het formulier worden door onze medewerkers uitgelegd aan de betreffende persoon. Het kan voorkomen dat de persoon nog extra uitleg nodig heeft. In dit geval kan de dienstdoende klinisch chemicus gebeld worden. Hierbij ontstaat een dialoog tussen patiënt en klinisch chemicus, waarbij de klinisch chemicus bij bepaalde aanvragen of aanvragers de maatschappelijke verantwoordelijkheid op zich neemt om vanuit zijn professie de patiënt te wijzen op het “dubieuze” karakter van de aanvraag. We geven op deze manier een stuk begeleiding met betrekking tot het aanvragen van zinnige laboratoriumdiagnostiek.

In de huidige werkwijze is gezocht naar een patiënt/klant vriendelijke manier om met “dubieuze” aanvragen/aanvragers om te gaan. We sturen mensen niet weg, maar bieden een alternatief dat past binnen de reguliere geneeskunde. Deze werkwijze zorgt ervoor dat:

- uitslagen van de betreffende persoon altijd bekend worden binnen de reguliere geneeskunde, door de eigen (huis)arts te voorzien van de uitslagen. Hiermee wordt voorkomen dat pathologische uitslagen onbekend blijven bij medische professionals.
- uitsluitend bloedtesten gedaan worden die vallen binnen geaccepteerde medische richtlijnen, en dus geen (dure) exotische bloedtesten waarvoor geen klinische evidentie is.
- pre-analyse, analyse en post-analyse geschiedt binnen een geaccrediteerd laboratorium (CCKL/ISO15189)

- zorgverzekeraars kunnen onderzoeken of bepaalde diagnostiek terecht gedeclareerd wordt.

De huidige procedure is opgesteld in overleg met de Raad van Bestuur van de ziekenhuizen en is gedeeld met alle huisartsen waarmee we een samenwerkingsverband hebben. De huisartsen geven aan blij te zijn met dit initiatief en ondersteunen het. Ook zij krijgen vaak vragen van patiënten over dit onderwerp en zijn blij dat het regionale laboratorium een standpunt heeft ingenomen en ondersteuning biedt. We steken veel energie in het uitleggen van ons standpunt en werkwijze aan personen bij onze bloedafnamepoli en staan ook “dubieuze” aanvragers te woord om onze werkwijze te motiveren. Dit protocol geeft duidelijkheid naar zowel patiënten als aanvragers. We denken op deze wijze uit te dragen een professioneel en maatschappelijk verantwoord laboratorium te zijn dat staat voor zinnige en veilige klinisch chemische zorg.